

З'ясовано, що науковцями НАПН України спільно з іншими фахівцями в перше десятиліття ХХІ ст. розроблено нову редакцію державних стандартів початкової школи; створено навчальні програми з предметів початкової ланки шкільної освіти, в яких реалізовано багатокомпонентну структуру початкової освіти, що є основою успішного формування системи початкових і предметних компетентностей молодших школярів. Значну частину досліджень присвячено питанням виявлення, підтримки й розвитку обдарованих дітей.

Доведено, що велике значення для підвищення якості початкової освіти має дослідно-експериментальна робота всеукраїнського рівня за темою «Технологія навчання початкової школи “Розумники”» (Smart Kinds), закладах середньої освіти. Однією з новацій початкової школи є застосування переважно ігрових методів навчання, що реалізуються шляхом використання електронних освітніх ігрових ресурсів (ЕОІР) і поєднують пізнавальну й розвивальну функції, містять цілісний теоретичний матеріал та компетентнісні завдання з навчальних предметів і слугують основою для навчання учнів за технологією Smart Kinds.

Показано, що зазначене вище дає змогу стверджувати, що підготовка вчителів для роботи в Новій українській школі стає викликом для закладів вищої освіти педагогічного спрямування та висуває питання докорінної перебудови освітнього процесу підготовки майбутніх фахівців у вітчизняних ЗВО.

ДИФЕРЕНЦІАЦІЯ В ШКІЛЬНІЙ ОСВІТІ: ШКОЛА СОЦІАЛЬНОЇ РЕАБІЛІТАЦІЇ (1991–2010 рр.)

Антонець Н. Б., канд. пед. наук

Відповідно до Закону Української РСР «Про освіту», який було ухвалено 23 травня 1991 р. (перша редакція документу), до переліку середніх загальноосвітніх навчально-виховних закладів для громадян, які потребують соціальної допомоги й реабілітації (стаття 30) увійшли школи-інтернати для дітей, які не мають необхідних умов для виховання і навчання в сім'ї, школи-інтернати для дітей-сиріт і дітей, які залишилися без піклування батьків, санаторні школи-інтернати, спеціальні школи-інтернати для осіб, які мають вади у фізичному чи розумовому розвитку, а також спеціальні школи й спеціальні професійні училища для дітей і підлітків, які потребують особливих умов виховання.

У процесі дослідження функціонування спеціальних загальноосвітніх шкіл для дітей і підлітків, які потребують особливих умов виховання, **охарактеризовано** нормативно-правову базу діяльності цих закладів освіти. Зокрема, **встановлено**, що до початку 1990-х років діяла постанова Ради Міністрів УРСР від 2 листопада 1964 р. «Про перетворення виховних колоній для неповнолітніх в спеціальні школи і спеціальні професійно-технічні училища». Лише 13 жов-

тня 1993 р. постановою Кабінету Міністрів України було затверджено «Положення про спеціальну загальноосвітню школу для дітей і підлітків, які потребують особливих умов виховання». Згідно з цим документом відповідні школи залишалися державними закладами освіти, направлення дітей і підлітків до яких здійснювалося судами у встановленому законом порядку. Педагогічний персонал закладів мав проводити соціальну реабілітацію учнів, виховувати в них розуміння загальнолюдських цінностей, громадську позицію, готувати до активної трудової діяльності, забезпечувати правове виховання.

Визначено, що Законом України «Про органи і служби у справах неповнолітніх та спеціальні установи для неповнолітніх» від 24 січня 1995 р. до переліку відповідних інституцій було віднесено загальноосвітні школи соціальної реабілітації органів освіти. Таким чином відбулася заміна назви досліджуваного типу шкіл, що було відображено у постанові Кабінету Міністрів України від 11 серпня 1995 р. «Про організацію діяльності спеціальних навчально-виховних закладів для дітей і підлітків, які потребують особливих умов виховання».

Встановлено, що протягом досліджуваного періоду в Україні функціонувало 11 шкіл соціальної реабілітації, а саме: Балахівська (Кіровоградська обл.), Городоцька (Львівська обл.), Горлівська, Єнакіївська (Донецька обл.), Комишуватська (Запорізька обл.), Корсунська (Херсонська обл.), Київська (м. Київ), Миколаївська (м. Миколаїв), Свердловська (Луганська обл.), Фонтанська (Одеська обл.), Харківська (м. Харків). Відповідно до законодавства наповнюваність вихованцями цих закладів освіти не мала перевищувати 180 осіб.

ДИФЕРЕНЦІАЦІЯ НАВЧАННЯ В СТАРШІЙ ШКОЛІ УКРАЇНИ ЯК ФЕНОМЕН РОЗВИТКУ СЕРЕДНЬОЇ ОСВІТИ (1991–2010 рр.)

Загородня А. А., канд. пед. наук

Обґрунтовано, що диференціація навчання в старшій школі України в 90-х рр. ХХ ст. набувала нових сенсів у контексті філософії людиноцентризму в освіті. Тому метою загальної середньої освіти в період 1991–2010 рр. стало створення умов для всебічного розвитку індивідуальності дитини на основі виявлення її задатків і здібностей, виховання її як громадянина України, національно свідомої, демократичної, життєво й соціально компетентної особистості. Одним із ключових напрямів реформування шкільної освіти стало впровадження диференціації змісту навчання в старшій школі. Проведений аналіз державних освітніх документів 90-х — 2010-х рр. (Закон про освіту, 1991; «Тимчасові положення про середню загальноосвітню школу, про гімназію, ліцей, приватну школу», 1992; «Тимчасове положення про індивідуальне навчання в системі загальноосвітньої середньої освіти»; Закон України «Про загаль-